

Список використаних джерел:

1. Кримінальний Кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III // Офіційний веб-портал Верховної Ради України [Електронний ресурс].
2. Ірина Вишневська. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх/Вишневська Ірина//Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України .-2017.-С.1-11.
3. Ярослава Заєць. До проблеми встановлення кримінальної відповідальності за злочини, скоєні неповнолітніми особами/ Заєць Ярослава//Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого. – 2016.-С. 1-6.

Чередниченко О.Ю., студент

Науковий керівник: Соболь О.І., к.ю.н.,

доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
юридичного факультету

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ)

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ МАЛОЗНАЧНОГО ДІЯННЯ (Ч. 2 СТ. 11 КК УКРАЇНИ)

Потреба дослідження поняття малозначності діяння та проблем його визначення викликана законодавчими змінами, появою нових видів злочинів, способів і засобів їх скоєння, використанням у процесі злочинної діяльності технічного оснащення високого рівня, покращенням психологічної підготовки злочинців та їх обізнаністю про прийоми і методи роботи органів з розслідування злочинів. У зв'язку з цим актуальним є дослідження проблем визначення малозначності діяння.

Злочин – це, перш за все, передбачене кримінальним кодексом суспільно небезпечне винне діяння (дія або бездіяльність), вчинене суб'єктом злочину. Однак між поняттям злочину та діянням, яке не має ознак злочину, можуть існувати виключення, коли формально діяння містить склад будь-якого

злочину, але при цьому не має суспільної небезпечності. В таких випадках, особа, яка вчинила діяння, не може бути притягнута до кримінальної відповідальності. В даному випадку має місце малозначне діяння.

У Кримінальному кодексі 2001 року поняття злочину дається у ч. 1 ст. 11, а поняття малозначності діяння у ч. 2 ст. 11 [1], відповідно до якої не є злочином дія або бездіяльність, яка хоча формально і містить ознаки будь-якого діяння передбаченого цим Кодексом, але через малозначність не становить суспільної небезпеки, тобто не заподіяла і не могла заподіяти істотної шкоди фізичній чи юридичній особі, суспільству або державі.

Головним у цьому визначенні є вказівка на те, що малозначне діяння не є злочином, не становить суспільної небезпеки, наявність якої є однією з ознак злочину. Під дію ч. 2 ст. 11 чинного КК України підпадають діяння, які ні у якій мірі не є суспільно небезпечними.

Малозначне діяння не є злочином при наявності наступних умов: воно формально підпадає під ознаки статті Особливої частини Кримінального кодексу України та не має суспільної небезпеки, як правило, внаслідок малозначного заподіяння шкоди. Питання про визнання діяння малозначним є набагато глибшим тому, що як злочин, так і малозначне діяння мають ознаки, за якими робиться висновок про віднесення діяння до злочину чи ні.

Слід зауважити, що Т.Є. Севастьянова розкриває зміст поняття малозначності через загальну вказівку на суспільну небезпеку як на об'єктивну властивість будь-якого злочинного діяння, конкретизація якого досягається шляхом опису різноманітних об'єктивних ознак злочину в диспозиціях норм Особливої частини КК України, при цьому вона визначає поняття малозначності діяння через кількісні та якісні характеристики об'єктивних та суб'єктивних ознак, що містять склад злочину, але не мають суспільної небезпеки діяння [2, с. 72]. Отже, ознаки малозначності діяння – це кількісні та якісні характеристики об'єктивних та суб'єктивних ознак, що формально містять склад злочину, але знижують ступінь суспільної небезпечності діяння до незначного правопорушення.

Викладене дозволяє стверджувати, що запропоновані наукою кримінального права критерії малозначності діяння або недостатні, або зводяться до об'єктивних та суб'єктивних чинників, що характеризують малозначне діяння. Тому з метою запобігання помилок, треба, при визначенні діяння малозначним, керуватися не одним або двома критеріями, а враховувати кількісні та якісні характеристики всіх об'єктивних ознак та ознаки суб'єктивної сторони малозначного діяння.

Щодо змісту закону, ознаки малозначності можуть бути віднесені, в основному, до об'єкту та об'єктивної сторони складу злочину. Щодо суб'єктивних ознак, а саме стосовно суб'єктивної сторони та суб'єкта злочину, то в даному випадку, мають місце наукові розбіжності.

Теоретичні проблеми визначення діяння малозначним впливають на застосування ч. 2 ст. 11 КК України в кримінальному судочинстві та призводять до неправильного застосування положення про малозначність діяння [3, с. 98]. Правоохоронні органи, припиняючи кримінальні провадження за ч. 2 ст. 11 КК України, ототожнюють поняття «відсутність кримінального правопорушення» та «малозначність діяння», а у окремих випадках суди, не встановлювали детально відсутність усіх елементів і ознак складу злочину, припиняли провадження із посиланням на ч. 2 ст. 11 КК України, хоча склад злочину, по суті, був відсутнім. Причиною безпідставного застосування ч. 2 ст. 11 КК України [4, с. 756] є посилання на вказане положення в тих випадках, коли кримінальне провадження здійснювати із позиції правоохоронних органів є недоцільним, відсутньою є перспектива розслідування або розкриття кримінального правопорушення.

Загалом же встановлення малозначності діяння залежить від ретельного підходу до оцінювання кожного конкретного випадку, вивчення судової та слідчої практики, визначення всіх ознак учиненого діяння, інших умов, які повинні ґрунтуватися на чіткому й несуперечливому визначенні малозначності діяння.

Дослідження поняття малозначності діяння свідчить, що малозначність

діяння є оціночною категорією, яка визначається через об'єктивні та суб'єктивні ознаки діяння. При подальшому реформуванні поняття малозначності діяння можливими є такі два напрямки. Перший напрямок реформування – це відмова від вказаного поняття, при цьому у випадку відсутності суспільної небезпеки, має встановлюватись відсутність складу кримінального правопорушення та вирішуватись питання про наявність складу іншого виду правопорушення. Другим напрямком реформування є збереження вказаного поняття, проте застосування його лише щодо формальних складів злочинів, які через малозначність діяння не є суспільно небезпечними, а до матеріальних складів кримінальних правопорушень мають застосовуватись положення про відсутність складу кримінального правопорушення [5, с. 63].

Вивчення та дослідження малозначності діяння на сьогодні залишається одним із першочергових завдань науки кримінального права. Саме від того, як повно та точно будуть вивчені та досліджені всі питання, пов'язані із вивченням та дослідженням малозначності діяння, і буде залежати благополуччя нашої держави. Це також забезпечить швидке виявлення та притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні злочину та виключить випадки притягнення до кримінальної відповідальності невинних осіб. На сьогодні наукове вчення про малозначність діяння ще не повністю відображає всі особливості практичного застосування норм кримінального права. Однією з необхідних умов по вдосконаленню наукового вчення про малозначність діяння є усунення всіх неточностей та протиріч у внутрішньому змісті кримінально-правових норм.

Таким чином, малозначність діяння, яка, на перший погляд, не викликає труднощів розуміння та застосування на практиці, насправді, є складним питанням. Наявні у кримінально-правовій науці дослідження проблеми визначення малозначного діяння залишаються малодослідженими, а тому потребують комплексних розробок й обов'язкового впровадження у практичну діяльність з метою підвищення встановлення малозначності діяння.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року (зі змінами і допов.) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131.
2. Севастьянова Т.Є. Малозначність діяння за кримінальним законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук по спец. : 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право» / Т.Є.Севастьянова. – Запоріжжя, 2002. – 211 с.
3. Маломуж С.І. Малозначність діяння в кримінальному судочинстві / С.І. Маломуж // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція. – 2015. – № 14. – Том 2. – С. 96-99.
4. Бойко А.М. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / А.М. Бойко, Л.П. Брич, В.К. Грищук, О.О. Дудоров, М.І. Мельник. – 6-те вид., переробл. та доповн. – К. : Юрид. думка, 2009. – 1236 с.
5. Маломуж С.І. Напрями удосконалення поняття малозначного діяння / С.І. Маломуж // Часопис Академії адвокатури України. – 2014. – Т. 7, № 3. – С. 61-64.

Чередниченко Я.В., студентка

Науковий керівник: Соболь О.І., к.ю.н.,

доцент кафедри кримінально-правових дисциплін
юридичного факультету

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ)

ІНСТИТУТ СПІВУЧАСТІ: ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ

Співучасть – особливий інститут кримінального права, який передбачає випадки спільного вчинення умисного злочину декількома особами, що мають ознаки суб'єктів злочину [1]. Аналізу питань інституту співучасті, у тому числі й питань правової природи співучасті, присвятило свої праці чимало українських та зарубіжних науковців. Серед них можна виокремити